

Ještě k existenci jednotlivin

Pavel Materna

Profesor Sousedík není přesvědčen mými argumenty v *Organon F* a dává svým pochybnostem tvar další argumentace (Sousedík 2010). Protože jde o problematiku, která svou hodnotu prokázala frekvencí analýz v průběhu staletí, domnívám se, že navázat na poslední příspěvek profesora Sousedíka bude nadále zajímavé pro čtenáře *Organon F* a že náš ideový souboj přináší některé nové prvky do souboru polemik na toto téma.

1 Kontingence

Pro Sousedíka (ale i pro mne) je kontingence stvořených objektů nutnou podmínkou Boží existence. Sousedík se domnívá, že tvrzení o existenci jako predikátu aplikovatelném nikoli na jednotliviny je v rozporu s tímto požadavkem kontingence.

Není tomu tak. Je-li univerzum chápáno jako třída („nahých“) individuí, pak tvrzení, že nějaké individuum ‚existuje‘, není ničím jiným než tvrzením, že jde o prvek tohoto univerza, a příslušnost prvku do třídy je ovšem tvrzením o *nutné* relaci. Např. tvrdit, že individuum *a* patří do třídy $\{a, b, d, h\}$, znamená tvrdit, že to platí nutně. Každé takové tvrzení by podle Sousedíka ohrožovalo kontingenci stvořených objektů. Proč? Zde není souvislost. (To by ve sporu s tezí o kontingenci byla celá matematika.)

2 Hodinky Pavla Tichého jsou vyrobeny ve Švýcarsku

Tichého tvrzení, že v takové větě se mluví o intenzi a nikoli o individuu, které je hodnotou této intenze v aktuálním světě, se Sousedíkovi jeví jako nedostatečně zdůvodněné. Avšak Tichého argument, že větě rozumíme jen tehdy, když víme, o čem mluví, je dostatečný argument. Sousedík namítá, že můžeme rozumět i větě „bez znalosti konkrétního tělesa označeného jejím podmětem“. Jenže to je právě to,

co Tichý tvrdí: Věte o jeho hodinkách přece rozumíme i bez znalosti toho konkrétního tělesa, což však znamená, že to těleso nemůže být tím, o čem ta věta mluví! Té věte rozumíme, protože mluví o intenzi, která je uživateli daného jazyka známá: vím přece jako Čech, co znamená být hodinkami dotyčného člověka, což naprosto stačí k tomu, abych věte porozuměl. Znáám však to těleso? Nikoli, a přece věte rozumím – takže věta o tom tělese nemluví.

3 Fiktivní individua

Pro prof. Sousedíka je argumentem pro smysluplnost ověřování, zda daná jednotlivina existuje, to, že můžeme ověřovat, zda jde o ‚reálnou‘, nebo o ‚fiktivní existenci‘. Cituji:

Může nás totiž zajímat... zda individuum, jehož přítomnost v univerzu již máme zjištěnou, existuje intencionálně anebo reálně.

Následuje pak příklad s Praotecem Čechem. Zde se opět ukazuje, že prof. Sousedík nechápe univerzum nahých individuí tak, jak je definováno. Především *nezjišťujeme*, zda něco je prvkem tohoto univerza: individua jsou dána *a priori*, jinak bychom se nikdy nemohli srozumitelně vyjádřit, protože bychom do nekonečna empiricky zkoumali, zda jde o dané individuum. Vypovídám-li o daném objektu, že *to* je židle, pak vím *a priori*, o čem mluvím. Dále: z toho vyplývá, že Praotec Čech nemůže být prvkem univerza, podobně jako hlavní město České republiky, starosta Dunedinu atd. To vše jsou nikoli individua, nýbrž individuové role, tj. druh *intenzí*. Takže zbývá problém tzv. fiktivních (intencionálních) individuí.

Zde prof. Sousedík naprosto správně charakterizuje fiktivní kontext tím, že „fiktivní individuum“ má jen takové vlastnosti, které jsou mu dány. Všimněme si, že proto ve fiktivních kontextech nejde o pravdivost či nepravdivost tvrzení. Tichý z tohoto faktu nevyvodil nutnost jiného než „reálného“ univerza a místo toho interpretoval fiktivní texty jako texty s volnými proměnnými – viz (příklad se Sherlockem Holmesem v Tichý 1988, 261 – 264). Bez nutnosti počítat s intencionálním univerzem padá poslední Sousedíkův argument.

Filosofický ústav AV ČR
Jilská 1
110 00 Praha 1
MaternaPavel@seznam.cz

Literatura

- SOUSEDÍK, S. (2010): Kritická poznámka k sémantickým východiskům transparentní intenzionální logiky. *Organon F* 17, č. 3, 358 – 365.
- TICHÝ, P. (1988): *The Foundations of Frege's Logic*. Berlin – New York: de Gruyter.